

ความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดกับระดับคุณภาพของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากผลการประเมินเชิงพื้นที่ (Area-Based Assessment)

The Relationship between Strategy of Provincial Education and Quality Education Level at the Basic Education Area-Based Assessment

ดวงใจ ชนะสิทธิ์*

Duangjai Chanasid

อรพรรณ ตูจินดา*

Oraphan Toujinda

ชัยยุทธ มณีรัตน์**

Chaiyut Maneerat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสัมพันธ์ยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดกับระดับคุณภาพของสถานศึกษา 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาเสนอต่อรัฐบาล กลุ่มตัวอย่างคือ สำนักงานจังหวัดจำนวน 14 จังหวัด ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม จำนวน 397 แห่ง ใช้การสุ่มแบบแบ่งประเภท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกภาคสนาม ประเด็นในการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Cramer's V และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดกับระดับคุณภาพสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาเสนอต่อรัฐบาล พบว่าประเด็นที่รัฐบาลจะต้องขับเคลื่อน 6 ประเด็นเร่งด่วนคือ 2.1) ปรับโครงสร้างของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด 2.2) ควรพิจารณาการคัดเลือกคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดโดยกำหนดสัดส่วนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถคัดเลือกหรือสรรหาเอง 2.3) ควรส่งเสริมให้มีการสอนงานอาชีพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อตอบสนองท้องถิ่นและตลาดแรงงานให้มากขึ้น 2.4) ควรกำกับติดตามผลการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเชิงพื้นที่อย่างจริงจังเพื่อแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้ง 2.5) ควรมีมาตรการป้องกันกำกวมการเกิดระบบอุปถัมภ์มากกว่าระบบคุณธรรมในการวิ่งเต้น โยกย้าย หรือการเก็บเงินในรูปแบบต่างๆ และ 2.6) ควรหามาตรการส่งเสริมและปรับทัศนคติ ค่านิยมของผู้ปกครองในการมุ่งส่งบุตรหลานเข้าเรียนมหาวิทยาลัยโดยไม่สนใจทักษะทางด้านอาชีพ

* อาจารย์ ดร. กลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

** อาจารย์ สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

.....

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด/ ระดับคุณภาพการศึกษา/ ผลการประเมินเชิงพื้นที่

Abstract

The objective of this study were ; 1) to study the relation between education strategies of province and quality level of education institutes 2) To developed policy recommendation and strategies to improve quality of education institutes for propose to government sector. Sample groups were 14 of provincial office and 397 school under Office of the Basic Education Commission that passed the 3rd quality assurance by using proportional stratified random sampling. Research tools were questionnaire, semi-structure interview, record fieldwork. *Statistic Analysis:* Frequency, Percent, Arithmetic mean, Standard deviation, Cramer's V Correlation Content Analysis.

The findings indicated that 1) Moderate relation between education strategies of province and quality level of education institutes as statistically significant at 0.05 level 2) The recommendation and strategies to improve quality of education institutes for propose to government sector is 6 factor that need urgent driven by government 2.1) Restructure the provincial education committee by increase related organization to cover need. 2.2) Define proportion the provincial education committee and selected by governor to flexibility manage and clearly identify role and responsibility of provincial education committee 2.3) Encourage to teaching and learning area of Occupations in basic to meet local need and labor market 2.4) Follow up the performance of educational quality development by area for solve problem promptly 2.5) To find preventive measures for The patron-client system more than merit system. eg. migration officials, Extortion etc. 2.6) To find the measure for attitude adjustment in parent value to focus their children into university and not interested in vocation skill or out of work.

Keywords : Strategies of Province / Quality Level / Area-Based Assessment

บทนำ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2543 กำหนดให้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของ

สถานศึกษาโดยคำนึงถึงความ มุ่งหมาย หลักการและแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาแห่งชาติ โดยให้มีการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน โดยรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) และรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) เป็นลักษณะการประเมิน

แบบกระจายสถานศึกษาทั่วทั้งประเทศ ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่งจะทราบผลการประเมินทยอยกันไป ทำให้ไม่สามารถดูภาพรวมของคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นที่หรือระดับจังหวัดได้ หากจะสรุปผลการประเมินภาพรวมในแต่ละจังหวัด จะต้องรอจนกว่าการประเมินคุณภาพภายนอกในแต่ละจังหวัดจะแล้วเสร็จ ทุกสถานศึกษาและใช้เวลา 5 ปี ทำให้บริบทของแต่ละสถานศึกษาเปลี่ยนไป สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาย่อมเปลี่ยนไปด้วย จึงทำให้มีฐานข้อมูลที่ไม่ทันสมัยและถูกต้องเพียงพอในการนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคีเครือข่ายในพื้นที่ได้

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินเป็น “การประเมินเชิงพื้นที่ (Area-Based Assessment: ABA)” ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการประเมินด้วยการหาวิธีการทอนคำถามลงให้มีขนาดพอเหมาะด้วยการลดขนาดของการศึกษาในระดับประเทศไทยลงเป็นจังหวัด เพื่อให้เห็นแนวทางที่จะตอบคำถามได้ชัดเจนและรวดเร็วยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาความเข้มแข็งของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของพื้นที่ด้วยการพัฒนากลไกการจัดการของจังหวัด มีข้อมูลและความรู้ที่จำเป็นในการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการจัดการศึกษาในระดับพื้นที่หรือระดับจังหวัดโดยใช้ผลผลิตจากกระบวนการประเมินเป็นเครื่องมือ นำผลการประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในแต่ละพื้นที่อย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น

การประเมินเชิงพื้นที่ได้เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 มีจังหวัดที่มีความพร้อมที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ แพร่ สมุทรสงคราม อำนาจเจริญ ตราด สิงห์บุรี ชัยนาท

พังงา ชุมพร และดำเนินการต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 จำนวน 20 จังหวัด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จำนวน 35 จังหวัด และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จำนวน 14 จังหวัด จากผลการวิจัยติดตามการนำผลการประเมิน เชิงพื้นที่ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่ายุทธศาสตร์จังหวัดจำนวนทั้งหมด 76 จังหวัด มีจังหวัดที่ระบุยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาไว้ในยุทธศาสตร์จังหวัดโดยตรงเพียง 11 จังหวัด (คิดเป็นร้อยละ 14.47) ได้แก่ ตรัง ยะลา อำนาจเจริญ เชียงราย ลพบุรี สุพรรณบุรี กรุงเทพมหานคร พิษณุโลก สระแก้ว ฉะเชิงเทรา และระยอง ส่วนจังหวัดที่ระบุแทรกไว้ในกลยุทธ์มี 26 จังหวัด (คิดเป็นร้อยละ 34.21) และประเด็นที่สำคัญ คือ มีจังหวัดที่ไม่ได้ระบุยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาไว้ในยุทธศาสตร์จังหวัดมากถึง 39 จังหวัด (คิดเป็นร้อยละ 51.32) นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยสำคัญหลายด้านที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อระดับคุณภาพของสถานศึกษาในแต่ละจังหวัด อาทิ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เป็นต้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2557: 133-166) ทำให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดกับระดับคุณภาพของสถานศึกษาจากผลการประเมินเชิงพื้นที่ (Area-Based Assessment) เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนารูปแบบการประเมินเชิงพื้นที่ และส่งเสริมการนำผลการประเมินเชิงพื้นที่ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดหรือพื้นที่ต่อไป

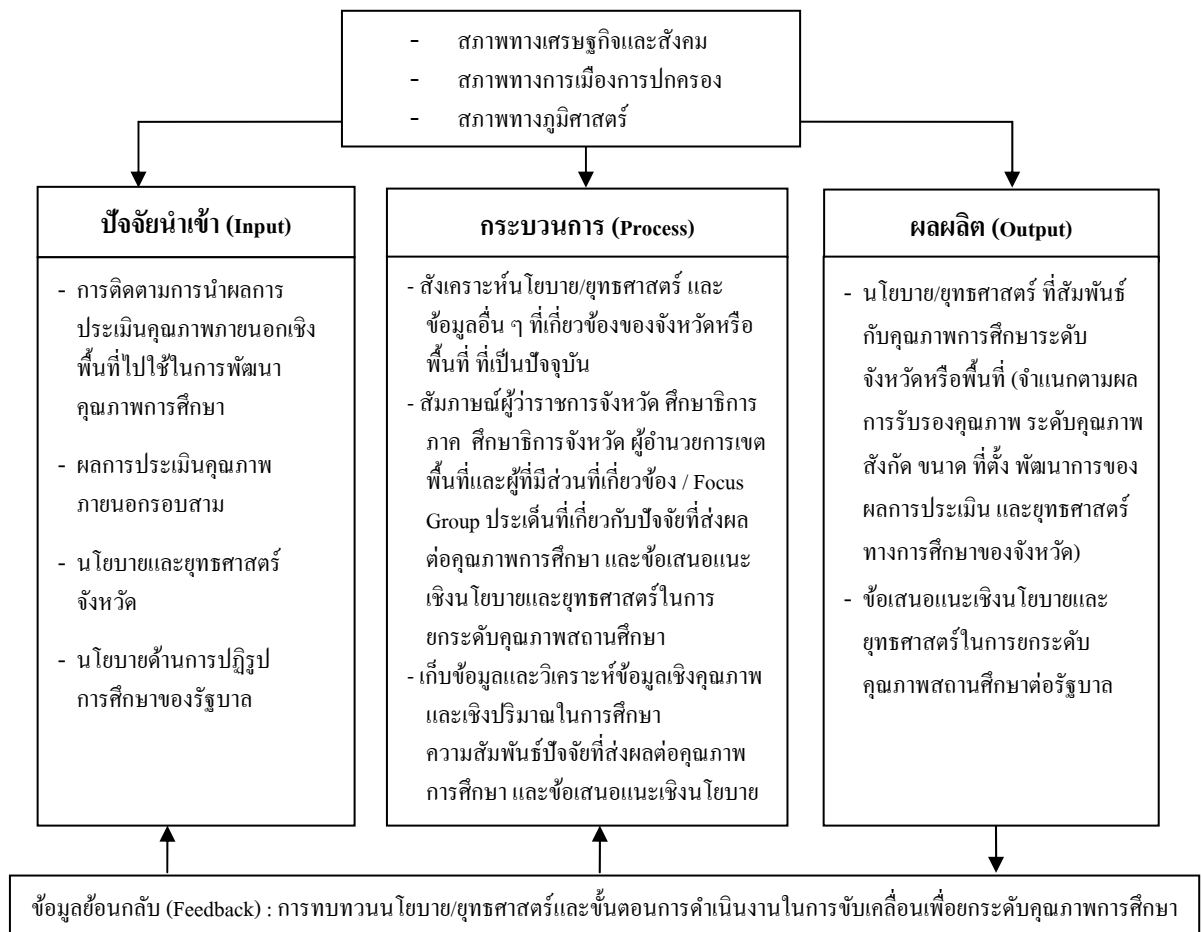

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดกับระดับคุณภาพของสถานศึกษา
2. พัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาเสนอต่อรัฐบาล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดกับระดับคุณภาพของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานจากผลการประเมินเชิงพื้นที่ (Area-Based Assessment) เป็นการดำเนินการในลักษณะของเชิงระบบ จึงได้นำทฤษฎีเชิงระบบของแคทซ์และคาน (Katz and Kahn) มาเป็นกรอบแนวคิดซึ่งวิธีการเชิงระบบดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
มีดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สำนักงาน
จังหวัด จำนวน 77 จังหวัด และสถานศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินคุณภาพ
ภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) จำนวน 32,836
แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
ประกอบด้วย

1. สำนักงานจังหวัดจำนวน 14 จังหวัด ได้
จากการเลือกแบบเจาะจง พิจารณาจากสัดส่วน
กลุ่มยุทธศาสตร์เดิมและการทบทวนยุทธศาสตร์
ใหม่ของสำนักงานจังหวัด โดยผู้ให้ข้อมูล
ประกอบด้วย 1) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่า
ราชการจังหวัด 2) ศึกษาธิการจังหวัด 3) ผู้แทน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4) ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดหรือประธาน
หอการค้าจังหวัด 5) ผู้แทนภาคประชาชนในท้องถิ่น
6) ผู้แทนข้าราชการครูในท้องถิ่น และ 7) กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

2. สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่
ได้รับการประเมินคุณภาพคุณภาพภายนอกกรอบสาม
(พ.ศ.2554-2558) จำนวน 397 แห่ง (กำหนดขนาด
ตัวอย่างตามตาราง Taro Yamane' ที่ระดับความ
เชื่อมั่น 95%) ใช้การสุ่มแบบแบ่งประเภทตามสัดส่วน
(Proportional Stratified Random Sampling) กระจาย
ตามภูมิภาค และจังหวัด โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย
ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอย่างละ 1 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ยุทธศาสตร์การศึกษาของ
จังหวัด

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อใช้
สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การศึกษาของ
จังหวัด ข้อมูลด้านคุณภาพของสถานศึกษา

- 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi
Structured Interview) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบ
โจทย์ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การศึกษา
ของจังหวัดกับระดับคุณภาพของสถานศึกษา และ
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับคุณภาพ
สถานศึกษาเสนอต่อรัฐบาล

- 3) บันทึกภาคสนาม

- 4) ประเด็นการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ลงพื้นที่ภาคสนาม เก็บข้อมูลจากการ
สัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มดังนี้

1. จังหวัดที่ลงพื้นที่เพื่อดำเนินการ
สัมภาษณ์ แบ่งตามภูมิภาค 4 ภูมิภาค 14 จังหวัด
ประกอบด้วยภาคกลาง 3 จังหวัด (จังหวัดราชบุรี
จังหวัดนครปฐมและ จังหวัดสมุทรสาคร) ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จังหวัด (จังหวัดสุรินทร์
จังหวัดบุรีรัมย์ และ จังหวัดศรีสะเกษ) ภาคเหนือ 2
จังหวัด (จังหวัดลำพูน จังหวัดพะเยา) ภาคตะวันออก
2 จังหวัด (จังหวัดปราจีนบุรี และ จังหวัดชลบุรี)
และภาคใต้ 4 จังหวัด (จังหวัดสตูล จังหวัดกระบี่
จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดภูเก็ต) โดยมี
เกณฑ์ในการพิจารณาจังหวัดเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์
ดังนี้

1.1 กลุ่มจังหวัดที่เคยมีการระบุน การศึกษาไว้ในแผนยุทธศาสตร์ในรอบปี 2557 เมื่อมี การทบทวนแผนในปี 2558 ไม่มีระบุนการศึกษาไว้ใน แผนยุทธศาสตร์

1.2 กลุ่มจังหวัดที่ไม่มีการระบุน การศึกษาไว้ในแผนยุทธศาสตร์ในรอบปี 2557 เมื่อมี การทบทวนแผนในปี 2558 มีระบุนการศึกษาไว้ในแผน ยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจงโดยกระจาย ตามภูมิภาค

1.3 กลุ่มจังหวัดที่ไม่มีการระบุน การศึกษาในแผนยุทธศาสตร์ในปี 2557 เมื่อมีการ ทบทวนแผนในปี 2558 ไม่มีระบุนการศึกษาไว้ใน แผนยุทธศาสตร์ ใช้การเลือกแบบเจาะจง โดย กระจายตามภูมิภาค

2. จังหวัดที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม 4 ภูมิภาค คือ ภาคกลาง (จังหวัดนครปฐม) ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดศรีสะเกษ) ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) ภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) โดยผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มประกอบด้วย 1) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด 2) ศึกษาธิการจังหวัด 3) ผู้แทนสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ประธานสภา อุดสาหกรรมจังหวัดหรือประธานหอการค้าจังหวัด 5) ผู้แทนภาคประชาชนในท้องถิ่น 6) ผู้แทน ข้าราชการครูในท้องถิ่น และ 7) กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ

2) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับจังหวัด ที่ลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มจำนวน 14 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดลำพูน จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัด ปราจีนบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดสตูล จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดภูเก็ต ได้ แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จากสถานศึกษาจำนวน 304 แห่ง จากสถานศึกษาที่เก็บข้อมูลทั้งหมด 397 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 76.57

3) นำแบบบันทึกภาคสนามและแบบสอบถาม มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) วิเคราะห์ด้วยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้ว นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลที่เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอใน รูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

3. การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง ยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดกับระดับคุณภาพ ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การ วิเคราะห์ Cramer's V Coefficient

4. ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด การ สัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดกับระดับคุณภาพ ของสถานศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดกับระดับคุณภาพของสถานศึกษา

สถิติที่ใช้	ความสัมพันธ์	Sig
Cramer's V	0.622	.000

จากตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดกับระดับคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า ยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด

(n=304)			
หน่วยงาน	จำนวนส่ง แบบสอบถาม	จำนวนที่ ได้รับกลับ	ร้อยละ
1. สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา (สพป.)	270	207	76.67
2. สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา (สพม.)	56	45	80.35
3. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)	6	3	50.00
4. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	55	44	80.00
5. องค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.)	10	5	50.00
รวม	397	304	76.57

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของ สถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม หน่วยงานต้นสังกัด พบว่าหน่วยงานที่ส่ง แบบสอบถามกลับคืนมากที่สุดคือสำนักงานเขต พื้นที่ มัธยมศึกษา (สพม.) คิดเป็นร้อยละที่ได้รับ แบบสอบถามกลับมาร้อยละ 80.35 รองลงมาคือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) คิดเป็นร้อยละ 80.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

(n=304)		
ขนาดสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ขนาดเล็ก	134	44.10
2. ขนาดกลาง	97	31.90
3. ขนาดใหญ่	41	13.50
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	32	10.50
รวม	304	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละ คิดเป็นร้อยละ 44.10 รองลงมาคือขนาดกลางและของสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 31.90 และ 13.50 ขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่ตอบ ตามลำดับ
แบบสอบถามมากที่สุด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามผลการประเมินภายนอก รอบสาม

(n = 304)		
ผลการประเมินภายนอก รอบสาม	จำนวน	ร้อยละ
1. รับรอง	304	100.00
2. ไม่รับรอง	0	0
รวม	304	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละ ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นสถานศึกษาที่ได้รับของสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามผล การรับรองแล้วคิดเป็นร้อยละ 100 การประเมินภายนอก รอบสาม พบว่า สถานศึกษาที่

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับคุณภาพ ของสถานศึกษา

(n = 304)		
ระดับคุณภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ดีมาก	62	20.40
2. ดี	233	76.60
3. พอใช้	6	2.00
4. ต้องปรับปรุง	3	1.00
5. ต้องปรับปรุงเร่งด่วน	0	0
รวม	304	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละ คุณภาพดี คิดเป็นร้อยละ 76.60 รองลงมา คือ ระดับของสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ดีมาก และระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 20.24 และระดับคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่ 2.00 ตามลำดับ
ตอบแบบสอบถามเป็นสถานศึกษาที่มีระดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา

(n = 304)

ที่ตั้งของสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ในเมือง	53	17.40
2. นอกเมือง	251	82.60
รวม	304	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละ แบบสอบถามมีที่ตั้งอยู่นอกเมือง คิดเป็นร้อยละ 82.60 และในเมือง คิดเป็นร้อยละ 17.40 ของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่ตอบ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกพัฒนาการของผลการประเมินภายนอก รอบสาม

(n = 304)

พัฒนาการของผลการประเมินภายนอก รอบสาม				พัฒนาการ	จำนวน	ร้อยละ
1.	รอบ 1	รอบ 2	รอบ 3	เพิ่มขึ้น 1 ระดับ	32	10.50
	ดี	ดีมาก	ดีมาก			
2.	รอบ 1	รอบ 2	รอบ 3	คงที่ระดับดี	165	54.30
	ดี	ดี	ดี			
3.	รอบ 1	รอบ 2	รอบ 3	ไม่คงที่	1	0.30
	ดี	ดีมาก	พอใช้			
4.	รอบ 1	รอบ 2	รอบ 3	ไม่คงที่	3	1.00
	พอใช้	ดีมาก	ต้องปรับปรุง			
5.	รอบ 1	รอบ 2	รอบ 3	เพิ่มขึ้น 2 ระดับ	25	8.20
	พอใช้	ดี	ดีมาก			
6.	รอบ 1	รอบ 2	รอบ 3	ไม่คงที่	62	20.40
	พอใช้	ดีมาก	ดี			
7.	รอบ 1	รอบ 2	รอบ 3	ไม่คงที่	5	1.70
	ดี	ดีมาก	ดี			
8.	รอบ 1	รอบ 2	รอบ 3	คงที่ระดับพอใช้	11	3.60
	พอใช้	พอใช้	พอใช้			
รวม					304	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามพัฒนาการของผลการประเมินภายนอกกรอบสามพบว่า สถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพัฒนาการของผลการประเมินคงที่อยู่ในระดับดี (รอบที่ 1 ระดับดี/รอบที่ 2 ระดับดี/รอบที่ 3 ระดับดี)

มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.30 รองลงมาคือมีผลการประเมินไม่คงที่ (รอบที่ 1 ระดับพอใช้/ รอบที่ 2 ระดับดีมาก/รอบที่ 3 ระดับดี) คิดเป็นร้อยละ 20.40 และมีผลการประเมินเพิ่มขึ้น 1 ระดับ (รอบที่ 1 ระดับดี/รอบที่ 2 ระดับดีมาก/รอบที่ 3 ระดับมาก) คิดเป็นร้อยละ 10.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาที่นำแผนยุทธศาสตร์/นโยบาย ไปใช้หรือบูรณาการในการพัฒนาสถานศึกษา

(n = 304)

แผนยุทธศาสตร์/นโยบาย	นำไปใช้		ไม่นำไปใช้		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. แผน/นโยบายของรัฐบาล	87	28.60	217	71.40	304	100.00
2. แผน/นโยบายของกระทรวงศึกษา	304	100.00	0	0	304	100.00
3. แผน/นโยบายของจังหวัด	53	17.40	251	82.60	304	100.00
4. ผลการประเมินและข้อเสนอแนะของ สมศ.	304	100.00	0	0	304	100.00

จากตารางที่ 8 สถานศึกษานำแผนยุทธศาสตร์/นโยบายของจังหวัดไปใช้ในการบูรณาการพัฒนาสถานศึกษาร้อยละ 17.40 ทั้งนี้สถานศึกษาส่วนใหญ่จะนำแผนยุทธศาสตร์/นโยบายของต้นสังกัด

(กระทรวงศึกษาธิการ) และผลการประเมินรวมถึงข้อเสนอแนะของ สมศ. ไปใช้ในการบูรณาการพัฒนาสถานศึกษาร้อยละ 100 สำหรับแผนยุทธศาสตร์/นโยบายของรัฐบาล สถานศึกษาจะนำไปใช้ร้อยละ 28.60

ตารางที่ 9 แสดงจำนวน ร้อยละระดับคุณภาพของสถานศึกษาที่นำยุทธศาสตร์จังหวัดไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาสถานศึกษา

(n = 304)

ยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด		นำไปใช้		ไม่นำไปใช้	
ระดับคุณภาพของสถานศึกษา		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับดีมาก		28	52.83	34	13.55
2. ระดับดี		23	43.39	210	83.66
3. ระดับพอใช้		0	0	6	2.39
4. ระดับต้องปรับปรุง		2	3.78	1	0.40
5. ระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน		0	0	0	0
รวม		53	100.00	251	100.00

จากตารางที่ 9 แสดงจำนวน ร้อยละของระดับคุณภาพของสถานศึกษาที่นำยุทธศาสตร์จังหวัดไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดีมากนำยุทธศาสตร์จังหวัดไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาสถานศึกษา ร้อยละ 53.83 รองลงมาคือระดับดี ร้อยละ 43.39

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาเสนอต่อรัฐบาล ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่รัฐบาลจะต้องขับเคลื่อน 6 ประเด็นเร่งด่วนและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จังหวัดคือ

1) ปรับโครงสร้างของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด โดยเพิ่มเติมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้ครอบคลุม ทั้งนี้ควรมีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการชุดย่อยเพื่อทำหน้าที่รองงานการศึกษาในจังหวัดก่อน หรือระบุขอบเขตความรับผิดชอบให้ชัดเจน และควรมีคณะกรรมการศึกษาธิการอำเภอด้วยเพื่อให้เห็นภาพรวมของทั้งจังหวัด

2) ควรพิจารณาการคัดเลือกคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดโดยพิจารณาเป็นสัดส่วน โดยกำหนดสัดส่วนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถคัดเลือกหรือสรรหาเอง เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการและกำหนดบทบาท หน้าที่และขอบข่ายภาระงานของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดให้ชัดเจน

3) ควรส่งเสริมให้มีการสอนงานอาชีพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อตอบสนองท้องถิ่นและตอบสนองตลาดแรงงานให้มากขึ้น ส่งเสริมและผลักดันให้สถานศึกษาร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มากยิ่งขึ้น ฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น/ระยะ

ยาว เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้เรียนรู้ร่วมกันในหลักสูตรอาชีวศึกษามากขึ้น

4) ควรกำกับติดตามผลการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเชิงพื้นที่อย่างจริงจัง เพื่อแก้ปัญหาได้ทันทั่วถึง

5) ควรมีมาตรการป้องกันการเกิดระบบอุปถัมภ์มากกว่าระบบคุณธรรมในการวิ่งเต้นโยกย้าย หรือการเก็บเงินในรูปแบบต่าง ๆ

6) ควรหามาตรการส่งเสริมและปรับทัศนคติ ค่านิยมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการมุ่งส่งบุตรหลานเข้าเรียนมหาวิทยาลัย โดยไม่สนใจทักษะทางด้านอาชีพหรือจบมาปฏิบัติงาน

3. สำหรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จังหวัด นโยบายเชิงรุกในการกำหนดกรอบทิศทางการศึกษาจังหวัด การดึงเครือข่ายการมีส่วนร่วมและการนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัด ทุกจังหวัดมีการทบทวนยุทธศาสตร์จังหวัดโดยเพิ่มยุทธศาสตร์การศึกษาเข้าไปในแผนร้อยละ 100 ทั้ง 15 จังหวัด รองลงมาคือขับเคลื่อนโดยพัฒนาผู้เรียนให้ได้มาตรฐานและมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

2) ด้านนโยบายเชิงรุกในการกำหนดกรอบทิศทางการศึกษาจังหวัดพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 100 ทั้ง 15 จังหวัดมีนโยบายเชิงรุกในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น รองลงมาคือส่งเสริมและยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่สากล และกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การศึกษา

3) ด้านการดึงเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของจังหวัด พบว่ามีการดึง

เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 10 จังหวัด อีก 5 จังหวัดมีความเข้มแข็งเนื่องจากการดึงเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด และขับเคลื่อนมาหลายปีแต่ละจังหวัดอยู่ในระหว่าง 2-10 ปี โดยเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและสามารถตั้งเป็นสภาการศึกษาของจังหวัดเพื่อดำเนินงานคู่ขนานไปกับคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด

4) ด้านการนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดพบว่าทุกจังหวัดหรือร้อยละ 100 นำผลการประเมินไปใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัด สืบเนื่องจากการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดจะต้องนำข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นผลการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET, NT, PISA, V-NET, N-NET มาร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดกับระดับคุณภาพของสถานศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง (0.622) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสถานศึกษานำแผนยุทธศาสตร์/นโยบายของจังหวัดไปใช้ในการบูรณาการพัฒนาศานศึกษาร้อยละ 17.40 ทั้งนี้สถานศึกษาส่วนใหญ่จะนำแผนยุทธศาสตร์/นโยบายของต้นสังกัด (กระทรวงศึกษาธิการ) และผลการประเมินรวมถึงข้อเสนอแนะของ สมศ. ไปใช้ในการบูรณาการพัฒนาศานศึกษาร้อยละ 100 สำหรับแผนยุทธศาสตร์/นโยบายของรัฐบาล สถานศึกษาจะ

นำไปใช้ร้อยละ 28.60 เนื่องจากการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดจะต้องนำข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นผลการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด จากผลการวิจัยที่พบอาจสืบเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลที่ประกาศให้มีการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาคเมื่อเดือนมีนาคม 2559 โดยมีหลักการให้เน้นความเป็นเอกภาพ สอดคล้องกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ใช้หลักการบริหารจัดการเชิงพื้นที่และบูรณาการในพื้นที่ให้เหมาะสมกับบริบทและประชาชนในเขตจังหวัด รวมไปถึงหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และต่อมาได้ตั้งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดขึ้น ในขณะเดียวกันในปี พ.ศ. 2557 จากงานวิจัยของดวงใจ ชนะสิทธิ์ และคณะ (2557: บทคัดย่อ) ที่แสดงผลการวิจัยในส่วนของยุทธศาสตร์จังหวัดพบว่าแผนยุทธศาสตร์จังหวัดที่ผ่านมาและแผนยุทธศาสตร์ในอนาคตตั้งแต่ปี 2557 – 2561 มีหลายจังหวัดที่ไม่ได้บรรจุการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดไว้ในแผนยุทธศาสตร์เกินครึ่งหนึ่งของประเทศ ซึ่งอาจเป็นข้อบ่งชี้หนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาเสนอต่อรัฐบาล ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่รัฐบาลจะต้องขับเคลื่อน 6 ประเด็นเร่งด่วน คือ 1) ปรับโครงสร้างของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด โดยเพิ่มเติมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้ครอบคลุม ทั้งนี้ควรมีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการชุดย่อยเพื่อทำหน้าที่กรองงานการศึกษาในจังหวัดก่อน หรือระบอบขอบเขตความรับผิดชอบให้ชัดเจน และควรมี

คณะกรรมการศึกษาธิการอำเภอด้วยเพื่อให้เห็นภาพรวมของทั้งจังหวัด 2) ควรพิจารณาการคัดเลือกคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดโดยพิจารณาเป็นสัดส่วน โดยกำหนดสัดส่วนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถคัดเลือกหรือสรรหาเอง เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการและกำหนดบทบาท หน้าที่และขอบข่ายภาระงานของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดให้ชัดเจน 3) ควรส่งเสริมให้มีการสอนงานอาชีพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อตอบสนองท้องถิ่นและตอบสนองตลาดแรงงานให้มากขึ้น ส่งเสริมและผลักดันให้สถานศึกษาร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มากยิ่งขึ้น ฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น/ระยะยาว เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้เรียนรู้ร่วมกันในหลักสูตรอาชีวศึกษามากขึ้น ทั้งนี้ในการส่งเสริมและผลักดันให้สถานศึกษามีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสามารถดำเนินการได้ในทุกระดับทั้งระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ นรินทร์ สังข์รักษา (2559: 9-10) ที่ศึกษาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ในภูมิภาคตะวันตกโดยพบว่าในการส่งเสริมให้มีการสอนอาชีพ การสอนโดยบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง มหาวิทยาลัยสามารถเป็นพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาได้พัฒนาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานได้มากขึ้น นอกจากการเป็นพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาแล้ว ยังมีงานวิจัยของ ชวนพิศ สิริพันธุ์ (2559: 228 – 229) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ทัศนวิสัยระดับอุดมศึกษา โดยพบว่าผู้ที่เรียนเกิดการเรียนรู้จากสภาพจริง ผู้เรียนจะต้องมีการบูรณาการจากศาสตร์สาขาต่าง ๆ และสะท้อนสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริง 4) ควรกำกับติดตามผลการ

ดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเชิงพื้นที่อย่างจริงจังเพื่อแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ 5) ควรมีมาตรการป้องกันการเกิดระบบอุปถัมภ์มากกว่าระบบคุณธรรมในการวิ่งเต้น โยกย้าย หรือการเก็บเงินในรูปแบบต่าง ๆ และ 6) ควรหามาตรการส่งเสริมและปรับทัศนคติ ค่านิยมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการมุ่งส่งบุตรหลานเข้าเรียนมหาวิทยาลัย โดยไม่สนใจทักษะทางด้านอาชีพหรือจบมาทำงานทำ

สำหรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัด ด้านนโยบายเชิงรุกในการกำหนดกรอบทิศทางการศึกษาจังหวัด ด้านการดึงเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของจังหวัด และด้านการนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด พบว่า

1) ด้านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัด ทุกจังหวัดมีการทบทวนยุทธศาสตร์จังหวัดโดยเพิ่มยุทธศาสตร์การศึกษาเข้าไปในแผนร้อยละ 100 ทั้ง 15 จังหวัด รองลงมาคือ ขับเคลื่อนโดยพัฒนาผู้เรียนให้ได้มาตรฐานและมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น อาจสืบเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลเรื่องการขับเคลื่อน การปฏิรูป การปฏิรูป การศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.2559 โดยให้ทุกจังหวัดได้มี การทบทวนยุทธศาสตร์เนื่องจากที่ผ่านมาการศึกษาในภูมิภาคมีปัญหาและอุปสรรคหลักคือการบริหารแบบแยกส่วน ขาดการบูรณาการ การบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นเอกภาพ โครงสร้างปัจจุบันไม่สามารถบริหารงานเชิงพื้นที่ในลักษณะที่เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เป็นภารกิจร่วมกันได้ เขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้เป็นเขตพื้นที่การศึกษาของกระทรวงอย่างแท้จริงและเกิดปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาด้วยกันเอง รวมไปถึงการ

เปิดโอกาสในภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นเครือข่ายพันธมิตรในการทำงานร่วมกันยังมีค่อนข้างน้อย นอกจากประเด็นดังกล่าวแล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงใจ ชนะสิทธิ์ และคณะ (2557 :บทคัดย่อ) ที่กล่าวถึงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัดว่าหลายจังหวัดไม่ได้บรรจุการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งอาจเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมีข้อเสนอแนะ เสนอให้รัฐบาล กระทรวงมหาดไทย ทบทวนแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของชาติ เนื่องจากปัจจุบันยุทธศาสตร์ของจังหวัดไม่ได้ระบุยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ทางการศึกษาไว้ในยุทธศาสตร์ของจังหวัดร้อยละ 51.32 จาก 76 จังหวัด และจากการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดยังพบว่าแต่ละจังหวัดขับเคลื่อนโดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานการศึกษาในจังหวัด พัฒนาผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายทางด้านการศึกษาไว้ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัดชัดเจน โดยกำหนดการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดตามแนวทางการศึกษา 4.0 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และศตวรรษที่ 21 โดยนำผลการประเมินมาเป็นฐานในการพัฒนาการศึกษาไม่ว่าจะเป็น สมศ. O-NET, PISA, NT, V-NET, N-NET

2) ด้านนโยบายเชิงรุกในการกำหนดกรอบทิศทางการศึกษาจังหวัดพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 100 ทั้ง 15 จังหวัดมีนโยบายเชิงรุกในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น รองลงมาคือส่งเสริมและยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่สากลและกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การศึกษา เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากทุกจังหวัดนำผลการประเมินคุณภาพมาใช้ในการกำหนดกรอบ

ทิศทางการศึกษาของจังหวัดโดยกำหนดนโยบายเชิงรุกในเรื่องการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเนื่องจากผลการทดสอบในแต่ละปีจะมีผลคะแนนให้พิจารณาอย่างชัดเจน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นตัวชี้วัดระดับคุณภาพในแต่ละจังหวัด ดังนั้นแต่ละจังหวัดจึงมีความตระหนักในเรื่องการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นเป็นอันดับต้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ (2556: 377-379) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ โดยผลการวิจัยพบว่าหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาอยู่ที่การสร้างระบบความรับผิดชอบต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยให้โรงเรียนมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อผู้ปกครองและนักเรียนมากขึ้น ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับบริบทของศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการศึกษาชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) ในข้อ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

3) ด้านการดึงเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของจังหวัด พบว่ามีการดึงเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 10 จังหวัด อีก 5 จังหวัดมีความเข้มแข็งเนื่องจากการดึงเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด และขับเคลื่อนมาหลายปีแต่ละจังหวัดอยู่ในระหว่าง 2-10 ปี โดยเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและสามารถตั้งเป็น สภาพการศึกษาของจังหวัดเพื่อดำเนินงานคู่ขนานไปกับคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภักร วงศ์ชีววรรณ (2551: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบครบวงจร

ภายใต้นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดตาก โดยผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จคือต้องกระตุ้นให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานร่วมกันในลักษณะบูรณาการ มีการพัฒนาเครือข่ายโดยการเชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อความเข้มแข็งในการดำเนินงาน

4) ด้านการนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดพบว่าทุกจังหวัดหรือ ร้อยละ 100 นำผลการประเมินไปใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัด สืบเนื่องจากการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดจะต้องนำข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นผลการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET ,NT ,PISA ,V-NET, N-NET มาร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ นาวัลย์ (2557: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยมีการปฏิบัติจริงในระดับมากคือ ด้านการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในประเด็นมีการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหามาเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ การดำเนินการควบคุมการพัฒนาคุณภาพ รวมถึงการกำหนดปฏิทินในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รัฐบาลสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นกรอบการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการปฏิรูป

การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค เพื่อเป็นการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ให้เหมาะสมกับบริบทและประชาชนในเขตจังหวัด ตามประเด็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาเสนอต่อรัฐบาล

2. กระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ที่ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อสามารถบริหารจัดการและขับเคลื่อนการศึกษาเชิงพื้นที่ในแต่ละจังหวัดเชิงรุกและมีเอกภาพในการบริหารจัดการ

3. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สามารถนำผลการวิจัยเสนอให้กับรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ วางแผนการกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การศึกษาของแต่ละจังหวัด และดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาเชิงพื้นที่คู่ขนานเพื่อวางแผน และปรับปรุงได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในแต่ละพื้นที่ซึ่งมีบริบทแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยประสิทธิผลของการขับเคลื่อนการศึกษาของจังหวัดโดยสภาการศึกษา จังหวัดคู่ขนานกับคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัด

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการขับเคลื่อนการศึกษาของจังหวัดโดยสภาการศึกษาที่หน่วยงานเอกชนและหน่วยงานอื่นๆ ที่ร่วมกันจัดตั้ง กับคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาล

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัด

4. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการขับเคลื่อนภาคี
เครือข่ายที่เข้มแข็งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาในกลุ่มจังหวัด

5. ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการของ
คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดที่มีประสิทธิผลต่อ
คุณภาพการศึกษาเชิงพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

ชวนพิศ สิริพันธนะ. (2559). “การพัฒนาโปรแกรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้คหิชนวิทยา
ระดับอุดมศึกษา.” วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 8 (1).

ดวงใจ ชนะสิทธิ์ และคณะ. (2557). การติดตามการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงพื้นที่ไปใช้ใน
การพัฒนาคุณภาพการศึกษา. เอกสารอัดสำเนา.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ. (2556). การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิด
ความรับผิดชอบ. เอกสารอัดสำเนา.

นรินทร์ สังข์รักษา. (2559). “เรื่องเล่าจากการวิจัย : ชุดโครงการ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและ
สร้างสรรค์การเรียนรู้ในภูมิภาคตะวันตก”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 8 (1).

ปัทมกร วงศ์จิตรธรรม. (2551). การพัฒนาเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชนเพื่อการ
พัฒนาผลิตภัณฑ์แบบครบวงจรภายใต้นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ของจังหวัดตาก. ธุรกิจ
ชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

สมศักดิ์ นาวัลย์. (2557). การนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2557). รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการ
ประเมินคุณภาพเชิงพื้นที่ประจำปีงบประมาณ 2556 จำนวน 20 จังหวัด. เอกสารอัดสำเนา.